

Received 09.01.2023	Review	JOTS
Accepted 22.01.2023		7/1
Published 27.01.2023		2023: 265-275

**Boeschoten, H. A Dictionary of Early Middle Turkic, by
with the Editorial Assistance of J. O’Kane. Leiden-Boston:
Brill, 2022, pp. XI+596. ISBN: 978-90-04-52518-4.**

Hasanisi*

(Ankara/Turkey)

E-mail: hasanisi21@yahoo.com.tr

Avrupa Türkolojisinin önemli isimlerinden Hendrik Boeschoten, 1950 yılında Hollanda’da doğmuştur. Fizik, matematik ve tarih gibi alanlara ilgi duyup bu sahalarda çeşitli öğrenimler gören Boeschoten, 1980’de Türkoloji alanında doktora başlamıştır. Dil ilişkileri ve dil değişimi gibi kuramsal konularla ilgili yazılar yazan Boeschoten, Türkoloji içerisindeki ününü *Evlia Çelebi*, *Kıyas-ı Rabguzî* ve *Dede Korkut* metni üzerine yaptığı çalışmalarla kazanmıştır. Bu araştırmalar dışında, Boeschoten, son yıllarda Orta Türkçe dönemi söz varlığı ile ilgili çeşitli araştırmalar ortaya koymuştur. Bu eserler, eldeki tanıtma yazısına konu olan esere hazırlık mahiyeti taşımaktadır. Çalışmalar için bk. Boeschoten 2020a, 2020b, 2021a.

Görüldüğü üzere, Boeschoten’in *Erken Orta Türkçe* ‘Early Middle Turkic’ kavramı temelli çeşitli yazılar ortaya koyduğu anlaşılmaktadır. Bu yazılar, Orta Türkçe dönemi metinleri içerisinde yer alan çeşitli kelimeleri içeren değerlendirmelerden oluşmaktadır.

Eldeki tanıtım yazımız, 19 Aralık 2022 tarihinde piyasaya sürülen *A Dictionary of Early Middle Turkic* adlı eser üzerinedir. Hendrik Boeschoten tarafından ortaya konan ve Türkiye Türkçesine *Erken Orta Türkçenin Sözlüğü*

* ORCID ID: 0000-0001-7269-3596.

şeklinde aktarılan bu kitap, XIV. yüzyıl Doğu Türkçesini içeren İslamî Türkçe metinlere dayalı söz varlığını içermektedir.

Kitap, altı bölümden oluşmaktadır:

1. Ön Söz (s. v1)
2. Kısaltmalar (s. vii-xi)
3. Giriş (s. 1-11)
4. Sözlük (s. 13-434)
5. Dizin (s. 435-587)
6. Kaynakça (s. 588-596)

Çalışmanın *Ön Söz* (s. v1) bölümünde, eserin ortaya konuş hikâyesi ve bu süreçte yaşananlar kısaca anlatılmaktadır. 1980’li yıllarda Rabghūzī’nin *Qisas al-Anbiyā*’sı üzerine incelemeler yapan Boeschoten, eserin dilini anlamayı sağlayacak bir sözlüğün olmayışından yakınlıkta eldeki çalışmanın bu sebepten ortaya konduğunu dile getirmektedir. Orta Türkçe dönemi söz varlığı üzerine çalışmalarına özellikle emekliliğinden sonra başladığını belirten Boeschoten, eserin ortaya konmasında başta Semih Tezcan olmak üzere, Lázlo Károly (dijital programlama), Keyvan Dehgan (Farsça), Björn Wiemer (Slavca malzemeler), Éva Kincses Nagy (Moğolca), Robert Dankoff ve Klaus Röhrborn (öneri ve düzeltiler) gibi isimlerden yardımlar aldığını ifade ederek eserin alandaki boşluğu dolduracağı inancındadır (s. v1).

Çalışmanın *Kısaltmalar* (s. vii-xi) bölümü, iki alt başlıktan oluşmaktadır:

1. Kaynaklar ve Kısaltmaları (s. vii-ix).
2. Diller ve Dilbilimsel Terimler (s. ix-xi).

İki alt başlıktan oluşan bu bölüme bakıldığında, çalışmanın çeşitli kaynaklara gidilerek titizce ortaya konduğu anlaşılmaktadır.

Çalışmanın *Giriş* (s. 1-11) bölümü, eldeki esere yönelik teknik bilgileri içermektedir. Bu bölümde, çalışmanın korpusuna, sözlükteki maddelerin gösterimine, bu maddelerin dilsel olarak işlenişine ve de Dizin bölümüne dair yöntemler hakkında bilgiler yer almaktadır.

Giriş (s. 1-11) bölümü, Boeschoten’in çalışmasındaki korpus üzerine bilgilerle başlamaktadır. Boeschoten, korpusunu kronolojik olarak XIV. yüzyıl

Anadolu sahası dışındaki eserlerden seçtiğini belirtmektedir. Çalışmada yararlanılan kaynaklar, geç dönem Karahanlı Türkçesinden Harezmi, Altın Ordu ve Kıpçak Türkçesine uzanmaktadır (s. 1).

Boeschoten, çalışmada yararlandığı kaynakları içerik olarak şu şekilde sınıflandırmıştır.

1. Harezmi Türkçesiyle Altın Orda topraklarında ya da başka yerlerde kullanılan Türkçeyle yazılmış bir dizi İslamî anlatı metinleri (s. 2-3)

Bu kategoride, *Qişāş al-Anbiyā'*, *Mu'īn al-Murīd* ve *Nahj al-Farādīs* gibi eserler yer almaktadır.

2. Altın Orda Türkçesiyle yazılmış iki önemli şiir ve bir ölçülü nesir (prosimetrik) metni (s. 3)

Bu kategoride, *Husrav u Şirīn*, *Muḥabbatnāma* ve *Kitāb Gulistān bi-t-Turkī* gibi eserler yer almaktadır.

3. Geç dönem Uygur harfli İslamî eserler (s. 3-4)

Bu kategoride, *Laṭāfatnāma*, *Mi'rāğnāma*, *Rizvān Šāh* ve *Rūḥ-Afzā*, *Oğuznāma*, *Manzum Oğuzname* ve *Qutadqu Bilig'in qaşida* bölümü yer almaktadır.

4. Geç dönemde ortaya konmuş iki manzum eser (s. 4)

Bu kategoride, *Qişsa-i Yūsuf* ve *Käsikbaş Kitābi* gibi eserler yer almaktadır.

5. Bazı uzmanlık alanları ile ilgili eserler (s. 4-5)

Bu kategoride, *Munyat al-ğuzāt*, *Kitāb bayṭarat al-vādiḥ*, *Iršād al-mulūk va s-salātīn*, *Kitāb fīriyādat al-ḥayl*, *Kitāb fī 'ilm an-nuşşāb* ve *Taḥsuqnāma-i İlḥānī* gibi eserler yer almaktadır.

6. Diplomatik Belgeler (s. 5)

Bu kategoride, *yarlıklar* yer almaktadır.

7. Kur'an Tercümeleri (s. 5-6)

Bu kategoride, QT kısaltmasıyla 6 adet tercüme eser yer almaktadır.

8. Satır arası çeviriyle oluşturulmuş sözlükler (s. 6)

Bu kategoride, *Muqaddimatal adab* ve *Kitāb al-Afāl* gibi eserler yer almaktadır.

9. Türk dili üzerine bilgilerin yer aldığı Arapça yazılmış gramerler (s. 6-7)

Bu kategoride, *Kitāb Ḥilyat al-insān wa-Ḥalbat al-lisān*, *Kitāb al-Idrāk li-lisān al-atrāk*, *Kitāb-i maǧmūʿ-i tarǧumān-i Türkīva ʿAǧamī va Muǧalī va Fārsī*, *at-Tuḥfa az-zakiyya fi l-luǧa at-Turkiyya*, *Qawānīn al-kulliyya li-ḍabṭ al-luǧa at-Turkiyya* vs. gibi Memlūk gramerleri yer almaktadır.

10. Türk diline dair malzemeleri içeren iki dilli eserler (s. 7-8)

Bu kategoride, *Farhang-i Zafān-gūyā* ve *Rasulid* (Resuli Sözlüğü) yer almaktadır.

11. Latin harfli *Codex Cumanicus* metni (s. 8).

Görüldüğü üzere, eldeki sözlüğün malzemesi Harezmi ve Kıpçak Türkçesi eserlerine dayanmaktadır. Burada dikkat çekici olan durum, Boeschoten'in *Early Middle Turkic* terimi doğrultusunda Çağatay Türkçesi eserlerini çalışmasına almamasıdır. Boeschoten'in çalışmasında yer alan korpustan hareketle, şunu diyebiliriz: *Erken Orta Türkçe* terimi, Karahanlı Türkçesinin geç dönem eserleri ile Harezmi ve Kıpçak Türkçesine ait metinleri içeren bir dönemdir.

Çalışmanın *Giriş* (s. 1-11) bölümünde, eldeki eserde yer alan maddelere dair Boeschoten'in uyguladığı sistem hakkında bilgiler vardır. Boeschoten, ilerleyen satırlarda da göstereceğimiz üzere, sözlükteki maddelerini geniş bir varyantla oluşturup hem kelimenin geçtiği metinleri vermiş hem de sözcüğün kökeni hakkında bilgiler vermiştir (s. 7-8).

Türk dili açısından Harezmi ve Kıpçak Türkçesine ait metinler, özellikle de Kıpçak Türkçesine ait eserler yabancılar tarafından yazıldığı için fonemlerin gösteriminde sorunların olduğu Türk dili araştırmaları içerisinde bilinen bir durumdur. Boeschoten, bu noktada özellikle transkripsiyon noktasında sıkıntıya düşmeme adına, 'ortalama' bir sistem benimsediğini dile getirmektedir (s. 9).

Çalışmanın *Giriş* (s. 1-11) bölümünde, ayrıca *Dizin* bölümüne de değinilmiştir. Boeschoten, okuyucu için fonetik varyantların olduğu girişleri italik olarak gösterip kelimeye dair türevleri de sıralamıştır (s. 1).

Son olarak çalışmanın *Giriş* (s. 1-11) bölümünde, Boeschoten eldeki çalışmanın etimolojik bir çalışma olmadığını, hazırlamış olduğu eserin mevcut

külliyatı genişletme amacı doğrultusunda betimleyici bir nitelikte olduğunu belirtmektedir.

Çalışmanın *Sözlük* (s. 13-434) bölümü, a - ä/e - b - ž - j - č - d/ḋ - d̄ - f - g/ġ - h/ḣ/h̄ - i/i̇ - k - l - m - n - (*ń) - (ñ) - o - ö - p - r - s/ṡ/s̄ - š - t/ṫ - u - ü - v/w - y - z/ż/z̄ şeklinde sıralanan kelimeleri içermektedir. Alfabetik sözlüğün giriş bölümünde, okuyucunun sözlükteki madde başlarını anlayabilmesi için özel işaretlere yer verilmiştir. Bu işaretler, sözlüğün içerdiği dilsel malzemeyi göstermesi bakımından önemlidir (s. 11).

* Asteristik işareti, tanıklanamayan sözcüğü gösterir.

/ Eğik çizgi işareti, allografları gösterir.

; Noktalı virgöl, belirli bir gövdeye ait örnekleri ayırır.

. Nokta, aynı kökün farklı anlamlarını birbirinden ayırır.

| İlgili kelimenin farklı türevlerini yansıtır ve kök kelimeyi gövdeden ayırır.

|| Ögeleri, kök formdan anlamsal bağlantıyla ayırır.

[] İlgili kelimeye dair yorumlar ve açıklamalar için kullanılır.

? Kesin olmayan biçimi anlatır.

Ayrıca, bu işaretlere ek olarak = işareti, fiil köklerini göstermek için kullanılmaktadır.

Görüldüğü üzere, ilgili sözlükte kullanılan bu işaretler, eldeki malzemenin yorumlanmasında okuyucuya kılavuzluk etmektedir.

Eserde uygulanan yöntemi ve dilsel incelemeyi anlayabilmek için çalışmanın *Sözlük* (s. 13-434) bölümünden örnekler alıp bunları göstermenin daha faydalı olacağı kanaatindeyim.

ažun <sogd. ‘the world’ (QT₁₋₃, IM-turk, QA, MM, XŠ, LN) / **ožun** (QT₃, QT₅) / **ažun** (QT₂, IM-ioc, MN, LN); *bu ažun* ‘this world’ (IM); *ol ažun* ‘the hereafter’ (IM); *keđinki ažun* ‘the hereafter’ (QT₃, QT₅); **ažun tiriglik** ‘life in this world’ (QT₅) | **ažunčĭ** ‘world ruler’ (IMa) [QB (CL, 29b)] | **ažunliġ** ‘creature, mortal’ (QT₅) / **ažunluġ** (QT₃, QT₅, XŠ) | **ažunsuz** ‘wretched’ (QT₃, ar. شَقِيءٌ) | **ažunliq** ‘wordly’ (QT₅); *Bu ažunliq nersälär turur* ‘These are worldly things’ (QT₅)

s. 15

İlk kez Eski Uygur Türkçesine Soğdca ʾzwn (Wilkens, 2021: 94) formundan uyarlanan *ažun* sözcüğü, ‘varlık, varlık şekli, varlık biçimi, yaşam, hayat, yaşam süresi, uzun ömür, dünya’ gibi anlamlara gelmektedir. Bu kelime, İslamiyet ile birlikte Budist anlamından sıyrılarak İslamî bir terim olmuştur. İslamî Türkçe metinlerde *ažun* şeklinde görülen bu sözcük, ‘dünya, âlem, evren’ (Borovkov, 2002: 45) gibi anlamlara sahiptir.

İslamî Türkçe metinlerin yer aldığı bu sözlüğe bakıldığında, teknik olarak *ažun* yazımına sahip kelimenin köken olarak Soğdcadan geldiği < işareti ile belirtilerek İngilizce olarak verilen anlam tırnak içinde gösterilmiştir. Parantez içinde yer alan eser kısaltmaları ile geçtiği yer gösterilen *ažun* sözcüğünün / işareti ile *ažun* ve *ožun* şeklinde iki fonetik varyasyona sahip olduğu da anlaşılmaktadır.

Son olarak, sözlükteki maddede bold olarak *gösterilen ažun tiriglik*, *ažunčĭ*, *ažunsuz* gibi ifadeler, kelimenin farklı sözcük ve eklerle kullanımından doğan yeni leksikal yapılarına işaret etmektedir.

ǰādū <pers. 1. ‘magician’ (QT5) / **ǰādī** (MG) | **ǰādūluq** 1. ‘magic, sorcery’ (QT1–4, QA, XŠ) / **ǰādūliq** (QT2) / **ǰādūliq** (QT3); **ǰādūluq qıl**= ‘to practice magic, sorcery; to put a spell on s.o.’ (QT1, QT3). **ǰādū** 2. ‘magic’ (QA) / **ǰādī** (TZ) | **ǰādūci** ‘magician’ (QT2, QA) **ǰādūluq** 2. ‘magic device’ (QAt); *Altmış qatır yüki ǰādūluq kältürdilär* ‘Sixty mule-loads of magic devices were brought’ (QAt)

s. 103

Çalışmanın *Sözlük* bölümü içerisinde yer alan yabancı kelimelerden biri, *ǰādū* ifadesidir. ‘Büyücü’ anlamındaki bu kelime, Farsçadan Türkçeye geçmiştir. Bu maddede uygulanan yöntem, Örnek 1’deki maddeyle aynı olsa da kelimenin anlamlandırılması noktasında numaralandırılma yapılarak ifadenin sahip olduğu anlamlar gösterilmiştir. İlgili maddeye baktığımızda, bugün ‘cadı’ olarak bilinen *ǰādū* sözcüğü, 1. *büyücü*; 2. *büyü aleti* şeklinde iki anlama sahiptir. Bu durum, eldeki metinler tanıklığında, Boeschoten’in kelimeleri anlamlandırma noktasında metinlere hâkim olduğunu göstermektedir.

ḥašm <ar. 1. ‘antagonist, adversary’ (QT1–3, QT5, KA, QA, NF, XŠ, GUL); *Oǰulǰa ḥašmliq qılmaq ḥaṭā ol* ‘It is wrong to be hostile to one’s son’ (XŠ) | **ḥašmliq** ‘hostility’ (QA). **ḥašm** 2. ‘husband’ / **ḥašim** (QAc) | **ḥašm** 3. ‘litigation’ (QT2) | **ḥašmlig** ‘litigant’ (QT2); *Ḥašmliǰlar kälip ḥašmîn irdär* ‘Litigants have come to sort out their case’ (QT2) [cf. Usta & Amanoǰlu (2002: fn. 66)] | **ḥašm-laš**= ‘to dispute, contend’ (QT1)

s. 137

Çalışmanın *Sözlük* bölümü içerisinde yer alan yabancı kelimelerden biri, Arapça *ḥašm* sözcüğüdür. Önceki bölümlerde gösterilen örneklerde olduğu gibi, burada da aynı yöntemler uygulanmıştır. Sözcüğün geldiği köken < işareti ile Arapça olarak gösterilmiş, tırnak içinde ifadenin anlamına ve de parantez işareti ile sözcüğün geçtiği yere gönderme yapılarak kelimenin çeşitli eklerle genişletilmiş formları gösterilmiştir.

**šilta*= < mong. 'to offer a pretext' / *šilta*=
(TZ ar. تَحَجَّجَ) | *šiltamaq* 'excuse' (TZ-tat.
ar. عُدْر) | *šiltaq* 1. 'excuse, pretext, trick'
(QA, TZmrg ar. حَيْلَة) / *šiltağ* (NF) [TMEN
no.236 *šiltaq*; uzb. *siltav*] | *šiltali* 'cunning'
(TZ ar. حَيْلِي). *šiltaq* 2. 'accusation' / *šiltov*
(NF)

s. 308

Çalışmanın *Sözlük* bölümü içerisinde yer alan yabancı kelimelerden biri de, Moğolca *šilta*- eylemidir. Sözcüğün maddede işlenişi, önceki örneklerden biraz farklıdır. Öncelikle bir fiil olarak ilgili ifade = işareti ile gösterilmiştir. Sözlüğün genelinde = işareti, yazarın fiiller için kullandığı özel bir işarettir. Sözlükte *šilta*- eylemi için kelimenin başına * işareti konarak sözcüğe dair tanıklamanın yapılamadığı gösterilmiştir. < işareti ile Moğolcaya götürülen bu sözcük, yukarıda zikredilen farklılıklar dışında, diğer örneklerde olduğu gibi gösterilmiş, ifade için bir açıklama söz konusu olduğunda [] işareti kullanılmıştır.

ärkäk 1. 'male' (QT₁, QT₄, IM ذَكَرَ, MAn, QA, NF) / *erkäk* (QT₂₋₄, ON, CCa, TZ, QK, BV) / *ergäk* (IMa) [according to Erdal (OTW I, 41) originally a dimin. of *irk* 'ram approaching its fourth year', q.v.]; *ärkäk oğlanlar* 'boys' (QA) [QAt: *är oğlanlar*]; *ärkäk siçgan* 'male mouse' (QT₄) | *ärkäklik* 'manliness' (NF). *ärkäk* 2. 'penis' (QA); *Tilini kesti, qulaqların kesti, ärkäkin kesti* 'She cut off his tongue, his ears and his penis' (QA)

s. 60

Çalışmanın *Sözlük* bölümünde Türkçe kelimeler için uygulanan yöntemle bakıldığında, yabancı kelimelerde uygulanan sistem, Türkçe kelimeler için de geçerlidir. Öncelikle kelimenin sahip olduğu anlam gösterilmiş, devamında geçtiği yer, ifade hakkında yorumlar ve açıklamalar, başka kelime ve eklerle oluşmuş yeni formlar okuyucuya sunulmuştur.

unut= 'to forget' (g.) / **unut**= (AH) / **unüt**= (QT₁, QT₃, QT₅, KA, QA, NF, XŠ) | **unut-ğan** 'forgetful' (QT₁, FK) | **unutçañ** 'forgetful' (CCb) [krg. *unutçaak*; cf. CL 275a *ayançañ* 'reverent'] | **unutsalıq** 'forgetfulness' (QT₃, MAV, FK) | **unutsanlıq** 'forgetfulness' (QT₂) | **unutul**= 'to be forgotten' (QT₂, QT₄) / **unütül**= (QT₃) | **unuñur**= 'to make forget' (IMb ar. تَعَاْفَلْ) | **unuttur**= 'to make forget' (QT₂₋₅, MAV, QA, NF) / **unüttur**= (QT₁, QT₃, KA) / **unutdur**= (QT₃, MAV)

s. 362

Çalışmanın Sözlük bölümünde Türkçe fiillerin işlenmesine *unut-* eylemi özelinde baktığımızda, sözcüğün öncelikle eylem olduğu = işareti ile gösterilmiş, / işareti ile kelimenin *unut*-, *unüt*- gibi fonetik varyasyonları verilmiştir. Devamında *unut-* fiiline gelen yapım ekleri ile ortaya çıkan fiil ve isim türevlerine yer verilmiştir.

Ayrıca, çalışmada eş sesli kelimeler için kelimenin sonuna rakamlar getirilerek bu sözcüklerin farklı kelimeler olduğu gösterilmeye çalışılmıştır.

yas¹ 1. 'damage' (QT₁, QT₃, QT₅, QA); **yas qıl**= 'to damage' (QT₃); **qor yas** 'damage and harm' (QT₃); **yas kötür**= 'to incur damage' (QA); **Yas tãgdi aña** 'He incurred damage' (MAV) | **yaslıg**¹ 'damaged' (QT₃) | **yaslıgılg** 'damage' (QT₃). **yas**¹ 2. 'destruction' (FK); *İlk halãli yas bolsa yana bir algay* 'If his first wife dies, he will take another one' (FK)

yas² <ar. يَأْس 'mourning' (MA, QA, XŠ) / **yaş** (AH, DM); **yas aşı** 'funeral banquet' (MAv); **yas tut**= 'to mourn' (XŠ) | **yaslıg**² 'in mourning' (MAv) / **yaşlu** (AH) | **yasla**= 'to mourn' (IMa ar. عَزَى, MAV, XŠ); *yasın yaslab* 'mourning for him' (XŠ)

Görüldüğü üzere, biri Türkçe diğeri Arapça olan ‘yas’ sözcükleri, ¹ ve ² rakamları ile gösterilip bunların sadece yazım noktasında benzerlikler taşıdıkları ifade edilmiştir.

Çalışmanın *Dizin* (s. 435-587) bölümüne baktığımızda, öncelikle kelimelerin sözlükte geçtiği sayfa numarasına yer verilmemiştir. Bu bölümde, özellikle şahıs ve belirtme zamirleri, bildirme gibi bazı kategorilerle birlikte, ve *taqi* gibi bağlaçlar da bu bölüme dâhil edilmemiştir.

Çalışmanın *Dizin* (s. 435-587) bölümünde, sözcüğün geldiği isim ya da fiil kökü ve de bazı sözcüklerin isim ve fiillerle kullanıldığı örnekler de gösterilmiştir. Bu durumu, birkaç örnekle göstermek yerinde olacaktır.

Çalışmanın *Dizin* (s. 435-587) bölümünde, sözlükte yer alan maddelerin sahip olduğu köken hakkında değerlendirmelerin yapılmasına dair bir çaba vardır. Örneğin,

s. 470’te yer alan *çingar*= eylemi, *çin* ismine götürülmüştür.

s. 552’de yer alan *tiritgân* sözcüğü, **tir*= eylemine götürülür.

Görüldüğü üzere, her iki sözcüğün de kökeni gösterilmiş, kelimenin yazılı metinlerde tanıklanamadığı durumlarda * işareti ile olası biçim ortaya konmuştur.

Çalışmanın *Dizin* (s. 435-587) bölümünde, herhangi bir kelimenin diğer sözcüklerle kullanımlarının gösterildiği örneklere gelince, s. 494’te yer alan *könül* ifadesine baktığımızda, zengin bir eş dizim ortaya çıkmaktadır.

könül v. ač=2, ači=, ađin, ağır, ađri=, al¹, al=,
ala², *amur=, an- [equ.], añ=, ārām, arī=,
*awī=, ädä, eđär=, äksü=, ämgä=, ämit=,
enč, äwür=, ba=, bulğa=, färiğ, ħ^uš, ir=1,
isi=, káč=1, kâmiš=, kārāk, kertü, kök²,
*küñ=, mašğül, mayl, mihir, ös=, özdän,
qab, qal=, qalam, qarār, qat=2, qav=1, qış=,
qiy=, salāmat, saq=, säw=, sircä, sız=, suq=,
tamğa, tar¹, til, tın=, tölä=1, töpä, tur=, tut=,
tüš=, ulfat, uluğ, ur=, üçün², yaq=1, yaq=2,
yara=, yemä, yu=, yumša=1

İlgili bölümden alıntılanan *köñül* sözcüğüne bakıldığında, kelimenin isim ve fiil kategorisinde çeşitli sözcüklerle kullanımı yeni leksikal yapıların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu yönüyle, çalışmanın *Dizin* (s. 435-587) bölümünde uygulanan bu yöntem, Türk dilinin *Erken Orta Türkçe* dönemi temelinde sahip olduğu leksikal içeriğin düzeyini göstermesi bakımından önemlidir.

Orta Türkçe sahasının söz varlığının incelendiği bu eserin ortaya konmasında büyük bir emek ve çaba gösteren Hendrik Boeschoten'e şükranlarımızı sunar, eserin Türkoloji alanına büyük katkılar getireceği fikrinde olduğumu burada belirtmek isterim.

Kaynakça

Boeschoten, H. (2020a). Contributions to the lexicography of early Middle Turkic. Part 1. *Turkic Languages*, 24 (1), 110–143.

Boeschoten, H. (2020b). Contributions to the lexicography of early Middle Turkic. Part 2. *Turkic Languages*, 24 (1), 171–197.

Boeschoten, H. (2021a). More on early Middle Turkic lexical elements. In Zimonyi, I. (Ed.), *Altaic and Chagatay Lectures: Studies in Honour of Éva Kincses-Nagy* (pp. 101-108). Szeged: University of Szeged.

Borovkov, A. K. (2002). *Orta Asya'da Bulunmuş Kur'an Tefsirinin Söz Varlığı (XII-XIII. Yüzyıllar)*. Çev. Usta, H. İ. & Amanoğlu, E. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Wilkens, J. (2021). *Handwörterbuch des Altuigurischen, Altuigurisch-Deutsch-Türkisch*. Göttingen: Universitätsverlag Göttingen.